

Anamaria CÂMPEAN

Judecător, Președinte Secția I civilă, Curtea de Apel Cluj

APELUL ÎN PROCESUL CIVIL

Practică judiciară comentată, legislație conexă,
doctrină, decizii ale Curții Constituționale,
recursuri în interesul legii, hotărâri prealabile
pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Universul Juridic

București

-2017-

ABREVIERI	11
STUDIU INTRODUCATIV	13
CAPITOLUL I	
LEGALITATEA CĂII DE ATAC	22
1.1.1. Principiul legalității căilor de atac	22
1.1.2. Indicarea în mod greșit termenului de exercitare a căii de atac în cuprinsul hotărârii atacate.....	27
1.2. Legislație incidentă	31
1.3. Comentarii	31
1.4. Doctrină	38
1.5. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.....	38
1.6. Recursuri în interesul legii	79
CAPITOLUL II	
SUBIECTELE APELULUI	80
2.1. Subiectele apelului. Persoană interesată	80
2.2. Legislație incidentă	85
2.3. Comentarii	85
2.4. Doctrină	89
CAPITOLUL III	
OBIECTUL APELULUI. PARTEA DIN HOTĂRÂRE CARE POATE FI ATACATĂ.....	90
3.1. Partea din hotărâre care poate fi atacată. Apel incident declarat împotriva considerentelor hotărârii.....	90
3.2. Legislație incidentă	97
3.3. Comentarii	97
3.4. Doctrină	103

Respect pentru oameni și cărți

CAPITOLUL IV

OBIECTUL APELULUI

PRINCIPIUL LEGALITĂȚII CĂII DE ATAC..... 104

4.1.1. Taxele judiciare de timbru..... 104

4.1.1.1. Apel inadmisibil. Încheiere irevocabilă. Taxă timbru. Reexaminare obligatorie 104

4.1.1.2. Determinarea cuantumului taxelor judiciare de timbru. Cale de atac împotriva modului de stabilire a taxei judiciare de timbru..... 105

4.1.2. Ajutorul public judiciar 108

4.1.2.1. Încheiere de respingere a cererii de ajutor public judiciar. Căi de atac. Inadmisibilitatea apelului sau recursului 108

4.1.2.2. Judecarea cererii de reexaminare. Inexistența căii de atac a recursului la o instanță superioară. Invocarea încălcării dreptului de acces la justiție 111

4.1.3. Îndreptarea, lămurirea, înlăturarea dispozițiilor contradictorii, completarea hotărârii 116

4.1.3.1. Omisiunea pronunțării asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale. Admisibilitatea cererii de completare a unei hotărâri judecătorești 116

4.1.3.2. Nepronunțarea instanței asupra unui capăt de cerere. Inadmisibilitatea apelului 118

4.2. Legislație incidentă 123

4.3. Comentarii 123

4.4. Recursuri în interesul legii 130

4.5. Doctrină 131

CAPITOLUL V

TERMENUL DE EXERCITARE A APELULUI 132

5.1.1. Termenul de apel 132

5.1.2. Legislație incidentă 135

5.1.3. Comentariu 135

5.1.4. Doctrină 139

Respect pentru oameni și cărți

5.2.1. Momentul de la care începe să curgă termenul de apel.	
Principiul echipolenței.....	139
5.2.2. Legislație incidentă	148
5.2.3. Comentarii	148
5.2.4. Doctrină	155
5.3.1. Repunerea în termenul de apel.....	155
5.3.2. Legislație incidentă	161
5.3.3. Comentarii	161
5.3.4. Doctrină	164

CAPITOLUL VI

CEREREA DE APEL	165
6.1. Cuprinsul cererii de apel. Consecințele neindicării elementelor prevăzute de art. 470 C. pr. civ.....	165
6.2. Legislație incidentă	171
6.3. Comentariu	171
6.4. Doctrină	177

CAPITOLUL VII

APELUL INCIDENT.....	178
7.1. Posibilitatea instanței de apel de a analiza soluția pronunțată de către instanța de fond asupra unei cereri incidenteale, în lipsa învestirii sale în acest sens. Admisibilitatea/inadmisibilitatea apelului îndreptat împotriva unei hotărâri în care s-a analizat excepția nulității unui act juridic în cazul formulării pe cale separată, în paralel, a unei acțiuni principale având ca obiect constatarea nulității aceluiași act juridic	178
7.2. Legislație incidentă	186
7.3. Comentarii	186
7.4. Doctrină	194

CAPITOLUL VIII

APELUL PROVOCAT.....	195
8.1. Apel provocat. Condiții de exercitare	195
8.2. Legislație incidentă	198

8.3. Comentarii	199
8.4. Doctrină	203

CAPITOLUL IX

EFFECTUL DEVOLUTIV AL APELULUI.....	204
-------------------------------------	-----

9.1. Efectul devolutiv al apelului și limitele acestui efect raportat la principiul <i>tantum devolutum quantum appellatum</i>	204
9.1.1. Legislație incidentă	211
9.1.2. Comentariu	211
9.1.3. Doctrină	215
9.2.a. Limitele efectului devolutiv al apelului raportat la principiul <i>tantum devolutum quantum judicatum</i>	215
9.2.b. Limitele în care părțile pot exercita în fața instanței de apel dreptul de a invoca motive și mijloace de apărare	223
9.2.1. Legislație incidentă	235
9.2.2. Comentariu	235
9.2.3. Doctrină	246
9.3. Hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție	247

CAPITOLUL X

DISPOZIȚII SPECIALE PRIVIND JUDECATA ÎN APEL	248
--	-----

10.1.1. Motive de ordine publică. Competența primei instanțe	248
10.1.2. Excepții de ordine publică soluționate în primă instanță. Autoritate de lucru judecat	259
10.2. Legislație incidentă	264
10.3. Comentariu	264
10.4. Doctrină	271

CAPITOLUL XI

SOLUȚIILE INSTANȚEI DE APEL	273
-----------------------------------	-----

11.1. Condițiile în care se poate dispune trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe	273
11.2. Legislație incidentă	278

Respect pentru oameni și cărți

11.3. Comentarii	278
11.4. Recursuri în interesul legii	283
11.5. Doctrină	283

CAPITOLUL XII

NEAGRAVAREA SITUAȚIEI ÎN PROPRIA CALE DE ATAC	284
12.1. Principiul neagrării situației în propria cale de atac	284
12.2. Legislație incidentă	289
12.3. Comentarii	290
12.4. Doctrină	298
12.5. Decizii ale Curții Constituționale	299

BIBLIOGRAFIE	301
--------------------	-----

CAPITOLUL I

LEGALITATEA CĂII DE ATAC

1.1.1. Principiul legalității căilor de atac

Codul de procedură civilă, art. 457

La termenul de judecată din 25 aprilie 2014 Curtea a pus în discuția părților prezente recalificarea căii de atac, din recurs în apel, în raport de dispozițiile art. 128, art. 129 din Legea nr. 272/2004, actualizată, coroborat cu art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012, pentru punerea în aplicare a Codului de procedură civilă și art. 466 alin. (1) C. pr. civ., reprezentanta reclamantei și reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, arătând, la rândul lor, că se impune recalificarea căii de atac din recurs în apel.

Având în vedere aceste dispoziții legale, precum și poziția exprimată de reprezentanta reclamantei și de reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, Curtea, la termenul de judecată din 25 aprilie 2014 a dispus recalificarea căii de atac din recurs în apel.

*(Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, decizia civilă nr. 375
din 25 aprilie 2014¹)*

S-a luat în examinare apelul declarat de reclamanta G.M. împotriva sentinței civile nr. 2001 din 18 decembrie 2013 a Tribunalului Maramureș, pronunțată în dosar nr. 7048/100/2013, privind și pe pârâtele intime DGASPC Maramureș și K.E. având ca obiect plasament – anulare act.

¹ Nepublicată.

La apelul nominal făcut în ședință publică, la prima strigare a cauzei, se prezintă reclamanta-apelantă, asistată de dna avocat I.D., care depune la dosar delegație de reprezentare în prezentul dosar, și reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, dna procuror A.S., lipsă fiind pârâtele intime.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei după care se constată următoarele:

Regularizarea apelului a fost făcută potrivit art. 200 și art. 201 NCPC, aspect confirmat de rezoluțiile aflate la dosarul cauzei, de întâmpinarea pârâtei intime din 10 martie 2014, aflată la dosar, de răspunsul la întâmpinare formulat de reclamanta-apelantă la data de 28 martie 2014, aflat la dosar.

Apelul a fost formulat și motivat în termen legal și este scutit de la plata taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar în temeiul art. 131 din Legea nr. 272/2004.

Curtea aduce la cunoștința reprezentantei reclamantei-apelante și a reprezentantei Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj că se impune a fi discutată o chestiune prealabilă, și anume:

Potrivit art. 244 alin. (1) NCPC, după ce judecătorul se consideră lămurit, prin încheiere dată în Camera de Consiliu, instanța trebuie să declare încheiată cercetarea procesului și să fixeze un termen pentru dezbaterea fondului în ședință publică.

Însă, din interpretarea dispozițiilor art. 244 alin. (3) și (4) NCPC, se desprinde concluzia că, dacă părțile sunt de acord, la același termen se poate face și dezbaterea fondului.

Instanța pune în discuția reprezentantei reclamantei și a reprezentantei Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj această împrejurare, respectiv, dacă, în raport de dispozițiile art. 244 alin. (3) și (4) NCPC, acestea sunt de acord ca dezbaterea fondului să se facă la termenul de judecată de azi, având în vedere și faptul că prin întâmpinarea depusă la dosarul cauzei intimata DGASPC MM a solicitat judecarea cauzei în lipsă, conform art. 411 alin. (1) pct. 2 NCPC.

La întrebarea instanței, adresată reprezentantei reclamantei-apelante și reprezentantei Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, referitoare la împrejurarea dacă apreciază că instanța trebuie să mai fixeze un alt termen

pentru dezbaterea fondului sau poate proceda azi la dezbaterea fondului, reprezentanta reclamantei-apelante arată că este de acord ca dezbaterea fondului să aibă loc la termenul de judecată de azi.

De asemenea, reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, consideră că, în raport de înscrisurile aflate la dosarul cauzei, la acest termen se poate judeca apelul în cauză prin dezbaterea fondului.

În ceea ce privește poziția intimătei DGASPC Maramureș, având în vedere că a solicitat, prin întâmpinarea depusă la dosar, judecarea în lipsă, potrivit art. 411 alin. (1) pct. 2 NCPC, Curtea constată că această cerere de judecare în lipsă, interpretată conform dispozițiilor art. 244 alin. (4) NCPC se impune a fi interpretată în sensul că și această intimată este de acord ca dezbaterea fondului să aibă loc la termenul de judecată de azi.

De asemenea, Curtea constată că reclamanta-apelantă, prin intermediul doamnei avocat D.I. a declarat recurs împotriva sentinței fondului.

Curtea pune în discuția reprezentantei reclamantei-apelante și a reprezentantei Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj recalificarea acestei căi de atac, din recurs în apel, în raport de dispozițiile art. 128, art. 129 din Legea nr. 272/2004, coroborat cu art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012, pentru punerea în aplicare a noului Cod de procedură civilă.

Reprezentanta reclamantei-apelante, arată că, așa cum a arătat și prin răspunsul la întâmpinare și în opinia dânssei, într-adevăr, calea de atac împotriva sentinței fondului este cea a apelului, și nu a recursului. De asemenea, arată că, raportat la modificările legislative apărute, pentru a nu greși, a declarat recurs, din eroare.

Reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj consideră că e vorba de calea de atac a apelului, dacă se coroborează dispozițiile din Legea specială nr. 272/2004, privind protecția copilului și dispozițiile din Codul de procedură civilă, mai exact, Legea de punere în aplicare a noului Cod de procedură civilă.

Solicită admiterea cererii de recalificare a recursului în apel.

Curtea, în temeiul dispozițiilor legale, anterior invocate, respectiv art. 128, 129 din Legea nr. 272/2004, coroborat cu art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012, pentru punerea în aplicare a noului Cod de procedură civilă, constată că prezenta cale de atac este apelul, și nu recursul, așa cum eronat a fost intitulată calea de atac de către reclamantă.

Respect pentru oameni și cărți

Având în vedere că prin cererea de apel reclamanta-apelantă nu a solicitat administrarea altor probe în faza de judecată a apelului și că, potrivit noilor dispoziții procedurale [art. 470 alin. (1) lit. d) NCPC] acestea trebuiau invocate prin memoriul de apel, sub sancțiunea decăderii [art. 470 alin. (3) NCPC] Curtea, în temeiul art. 244 alin. (1) NCPC, declară încheiată cercetarea procesului, iar în temeiul art. 244 alin. (3) și (4) NCPC, constată că se poate dezbate azi fondul cauzei, situație față de care, declară închise dezbaterile și acordă cuvântul reprezentantei reclamantei-apelante și reprezentantei Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj asupra apelului.

Reprezentanta reclamantei-apelante solicită admiterea apelului, în temeiul dispozițiilor art. 480 alin. (2) C. pr. civ. și, rejudecând cauza în fond, instanța de apel să schimbe hotărârea atacată, în sensul admiterii cererii formulate în fața instanței de fond.

(...)

Prin sentința civilă nr. 2001 din 18 decembrie 2013, pronunțată de Tribunalul Maramureș în dosar nr. 7048/100/2013, s-a respins acțiunea civilă formulată de reclamanta G.M., în contradictoriu cu intimata DGASPC Maramureș, privind anularea hotărârii nr. 261, emisă de intimată la data de 8 noiembrie 2012.

Împotriva acestei sentințe a declarat recurs, în termen legal, reclamanta G.M., solicitând, în temeiul art. 304¹ C. pr. civ., admiterea recursului, modificarea în totalitate a sentinței atacate, în sensul admiterii cererii formulate în fața instanței de fond.

Prin întâmpinarea formulată, intimata pârâtă DGASPC Maramureș a solicitat respingerea recursului declarat și, pe cale de consecință, menținerea hotărârii instanței de fond, în sensul respingerii acțiunii reclamante.

Intimata a invocat și a reiterat excepțiile de la fond, respectiv prescripția acțiunii reclamantei, aceasta fiind depusă/formulată peste termenul de 30 zile, astfel cum este prevăzut la art. 2 din hotărârea atacată, neexercitarea procedurii prelabile anterior depunerii acțiunii și lipsa calității procesuale active a reclamantei.

Pe fond, intimata a solicitat respingerea apelului, respectiv cererea reclamantei ca fiind neîntemeiată, respectiv nedovedită, întrucât nu s-a putut invoca și dovedi vreun motiv de fapt sau de drept care să demonstreze nele-

Responsivitatea hotărârii atacate, după cum nu s-a putut invoca și dovedi vreun motiv pentru minor pentru care să fie înlocuit plasamentul de la CTF AXA la reclamantă.

Prin răspunsul la întâmpinare, reclamanta a solicitat respingerea excepțiilor invocate prin întâmpinare, ca neîntemeiate, pe motiv că aceste excepții nu au fost invocate prin întâmpinarea depusă de către pârâtă la data de 29 mai 2013, întâmpinare prin care pârâta a invocat doar excepția lipsei competenței materiale a Secției a II-a Civilă a Tribunalului Maramureș, precum și excepția lipsei calității procesuale pasive a acestei pârâte în prezenta cauză.

Prin urmare, toate aceste excepții formulate de pârâtă la data de 18 noiembrie 2013 sunt tardive, raportat la dispozițiile art. 208 alin. (2) C. pr. civ.

Prin același răspuns la întâmpinare, recurenta a solicitat recalificarea căii de atac din recurs în apel, raportat la dispozițiile art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012, de punere în aplicare a Codului de procedură civilă, coroborat cu art. 128 din Legea nr. 272/2004.

La termenul de judecată din 25 aprilie 2014 Curtea a pus în discuția părților prezente recalificarea căii de atac, din recurs în apel, în raport de dispozițiile art. 128, art. 129 din Legea nr. 272/2004, actualizată, coroborat cu art. 7 alin. (1) și (2) din Legea nr. 76/2012, pentru punerea în aplicare a Codului de procedură civilă și art. 466 alin. (1) C. pr. civ., reprezentanta reclamantei și reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, arătând, la rândul lor, că se impune recalificarea căii de atac din recurs în apel.

Având în vedere aceste dispoziții legale, precum și poziția exprimată de reprezentanta reclamantei și de reprezentanta Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj, Curtea, la termenul de judecată din 25 aprilie 2014 a dispus recalificarea căii de atac din recurs în apel.

(...)

Așa fiind, în temeiul tuturor considerentelor anterior expuse și a prevederilor art. 480 alin. (1) C. pr. civ., Curtea va respinge ca nefondat prezentul apel.